

АР-м и Парламент

Апэрэ еджэгъумкIэ аштагъ

Тыгуасэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм ияблэнэрэ зэлугэкIэгъу я IV-рэ зэхэсыгъо илагъ. Коронавирусум зызэриушъомбгъурэр кыдалыты, видеоконференция шыкIэм тетэу ар кIуагъ.

Юфтхъабзэм хэлэжъагъэх министрэхэм я Кабинет хэтхэр, федеральнэ ыкы республикэ къулыкъухэм, ведомствэхэм япашэхэр, нэмыкIхэри. Ар зэришагъ Парламентым и Тхьаматэу Владимир Нарожнэм.

Повесткэм щагъэнэфагъэхэм атегушIэнхэр рамыгъажьээ Красногвардейскэ районым и депутатэу мыгъэ хадзыгъэхэм ащыцъу зимандат къэзыгъэ-тылпыжыгъэм ычIыплэ яхэнэрэ зэлугэкIэгъум хэтыгъэу, партией «Единэ Россией» иллыкIоу Евгения Дьяченкэр зэрихъагъэр

ыкы ар къэзыушыхъатырэ тхылъыр АР-м хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссия кызырэрэ-тыжыгъэр Владимир Нарожнэм кыIуагъ.

Мы зэхэсыгъом кыхъашт 2022-рэ илъэс бюджетым ыкы 2023 — 2024-мкIэ агъэнэфагъэхэм афэгъэхыгъэ хэбзэгъэуцугъэм ипроект шытегушIэхэи, апэрэ еджэгъумкIэ аштагъ. АР-м финансхэмкIэ иминистрэу Виктор Орловым проектым нэлуасэ фишыгъэх. Ащ кызырIуагъэмкIэ, 2022-рэ илъэс бюджетыр хахъохэмкIэ сомэ миллиард

28,8-рэ хъушт. Ащ хэхъэх хэбзэлахъэу ыкы мыхэбзэлахъэу сомэ миллиард 13,6-р, зымыгъэ-зэжышт мылькIоу сомэ миллиард 15,2-р.

2023-рэ илъэсым ибюджет сомэ миллиард 28,3-рэ хъушт. Зымыгъэзэжышт мылькIоу ащ хахъэрэр сомэ миллиард 13,9-рэ мэхъу.

2024-рэ илъэсымкIэ бюджетыр сомэ миллиард 28-у проектым шыгъэнэфагъ. Ащ шыцъу сомэ миллиард 12,9-р зымыгъэ-зэжышт мылькIу.

2022-рэ илъэс бюджетым

ихъарджхэр сомэ миллиард 29,8-рэ зэрэхъуштхэр. Сомэ миллион 925,7-рэ шыкIагъэ фэхъушт. Ащ кыкIэлъыкIорэ 2023-м ибюджет ихъарджхэр сомэ миллиард 28,7-рэ хъуштых, шыкIагъэхэр сомэ миллион 423,6-у къалытагъ.

2024-рэ илъэсымкIэ бюджетым ихъарджхэр сомэ миллиард 28,1-рэ зэрэхъуштхэр, сомэ миллион 124-рэ шыкIэшт.

Нэужым бюджетым ыкы агъэнэфагъэхэм афэгъэхыгъэу кыгушIагъэ бюджет, финанс, хэбзэлахъ ыкы экономикэ по-

литикэмкIэ, предпринимательствэмкIэ ыкы IэкIыб экономикэ зэпхыныгъэхэмкIэ парламент комитетым ипашэу Iэщэ Мухъамэд. Ащ кызырIуагъэмкIэ, бюджет мылькIур зыпэлухъащымкIэ 2021-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, къэкIошт 2022-м ибюджет зэхъокIыныгъэхэ фэхъугъэп. Хъарджхэм япроцент 60,3-м социальнэ лъэныкъор аубыты. Законом кызырэщы-дэлытагъэу, проектым уплъэ-кIунэу ищыкIэгъэ пстэур кы-зэпчыгъ.

(ИкIэух я 2-рэ нэкIуб. ит).

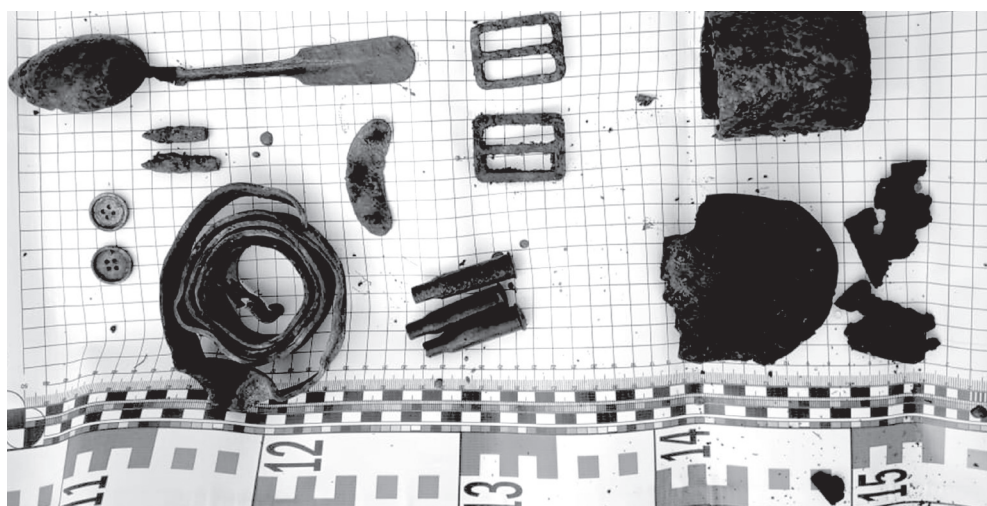
Лыхъон Юфтхъабзэм хэлэжъагъэх

2021-рэ илъэсым шэкIогъум «Поисковое движение России» зыфиIорэм и Шьолъыр къутамэу Адыгэ Республикэм щылэм илхыуакIохэмрэ Урысыем и Следственнэ комитет иследственнэ ГъэлорышIаплэу АР-м щылэм иофицерхэмрэ проектэу «Без срока давности» зыфиIорэм хахъэу кыхэхъэщын-лыхъон IофшIэнхэр ТэхъутэмыкIое районым щызэрахъагъэх.

IофшIэн мыпсынIэм кIэхуэу фэхъу-гъэмкIэ, 2021-рэ илъэсым шэкIогъум и 14-м поселкэу Отраднэм имэз гъэхуэнэ хъадэхэр ыкы красноармейцэхэм ящы-гынхэм ащыщхэр, нэмыкIхэри кышцэ-гъотыгъэх.

Гукъау нахъ мышIэми, дзэкIолIхэм ящыгынэу къагъотыгъэхэм зыхэхэр атетхагъэхэп. Пэшлорыгъэшъэу зэрагъэ-унэфыгъэмкIэ, дзэкIолIхэр зыфэхыгъэхэр 1943-рэ илъэсым щылэ мазэм ыкIэхэр ары. Архив документхэм кызырагъэ-нафэрэмкIэ, 1943-рэ илъэсым щылэ мазэм и 27-м шхончэо полкым ия 164-рэ подразделение ишхончэо дивизии ия 55-рэ полк мы чIыплэм чIэнэгъэшхохэр щышIыгъэх. Мы мафэхэм лыхъон Iоф-шIэнхэр лъагъэкIуатэх.

Льэшэу цыфхэм къашъхьапэ

Фэгэклотэнхэр зилэ ипотекем фэгэхыгъэ программэм УФ-м и Президентэу Владимир Путинэр ары клэцакло фэхьугъэр.

2023-рэ ильэсым игъэтхэпэ и 1-м нэс палъэ илэу 2018-м ар атлупшыгъагъ. Процент 6 нахьыбэ зытемыгъэхьогъэ чыфэ банкым къылахынышъ псэуплэ ащэфын е агъэуцун амал ащ къеты. Кредитэу унагъом ыштагъэр еухыфэклэ ащ фэдэ процентым кӀуачлэ илэнэу къыдыхэлытагъ.

2018-рэ ильэсэу программэр зыщылэм къыщегъэжъагъэу фэгэклотэнхэр зилэ кредитэу мини 175-рэ къэралыгъом шагъэпсыгъ. Блэкыгъэ 2020-рэ ильэсыр зэпахырэ узэу дунаир зэлызыкӀугъэм къын дэдэ къышы-

гъагъэми, цыфхэм япсэуклэ нахьышъ ашынымкӀэ пэрыохъу афэхьугъап. Аналитическэ Гупчэу «Дом РФ» зыфилорэм къызэритырымкӀэ, фэгэклотэнхэр зилэ унэгъо ипотекеу мин 78,8-рэ зэкӀэмкӀэ агъэпсыгъ. АхьцӀклэ къэплӀытэмэ, ар сомэ миллиард 214,9-рэ мэхъу.

Джац фэдэу унакӀэу ашыгъэм псэуплэ къышызыщэфымэ зышӀогъохэм апай фэгэклотэнхэр зилэ ипотекеу мы программэм къыдыхэлытагъ. Ар агъэфедзэ кредит мин 345,6-рэ икӀыгъэ ильэсым аштагъ. Ар сомэ триллион мэхъу.

2021-рэ ильэсым иапэрэ мэзих пштэмэ, пстэумкӀэ унэгъо мин 292-мэ мы ипотекеу агъэпсыгъ. АхьцӀэу аштагъэр зэкӀэмкӀэ сомэ миллиард 959-рэ.

Къэралыгъом ипашэ ащ фэдэу цыфхэм программэр лэпылэгъу зэрафэхьурэм къыпкъырыкӀызэ, палъэу илэр 2023-рэ ильэсым ыклэм нэс лӀыгъэ-клотагъ. Унагъоу къыхиубытэ-щтхэмкӀэ зэхьокӀыныгъэхэр къышыгъэх. НахьыпӀклэ сабыитӀу, цы е нахьыбэ зилэхэр ары зыцӀэ къырилощыгъэр, джы апэрэ сабыир къызэрыхьуагъэхэм ар агъэфедэн альэкӀышт.

УФ-м и Правительствэ зэхьокӀыныгъэхэр пхырыщыгъэнхэм пае кредитхэм ятын пэ-

лухьащт ахьцӀэр сомэ триллионрэ миллиард 700-клэ нахьыбэ ышыгъ.

Апэрэ еджэгъумкӀэ аштагъ

(ИкӀух).

Мы лӀф дэдэм фэгэхьыгъэу АР-м и УплӀэкӀокӀо-лӀытӀклэ

палатэ и Тхьаматэу Павел Стаценкэр къэгущылагъ. Экспертнэ лӀфтхьабзэу палатэм зэхи-

щагъэхэм къапкъырыкӀызэ, шапхэхэм адиштэу проектэр зэхьагъэуцагъэу зэралытэрэр къылуагъ.

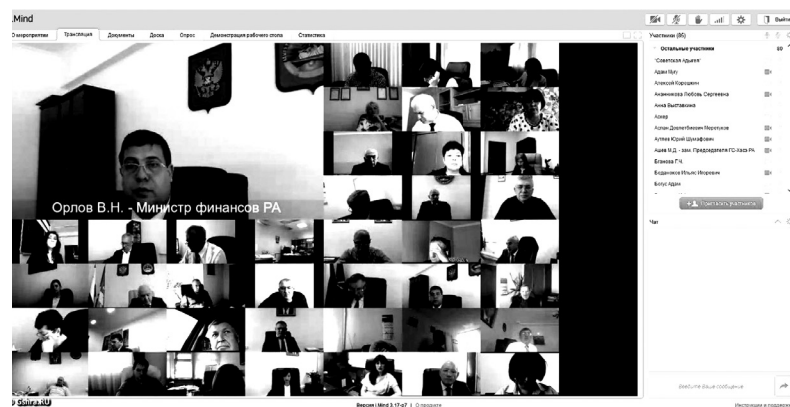
Джац фэдэу мы зэхэсыгъом шӀокӀ зимылэ медицинэ страхованиемкӀэ Чыплэ фондм 2022-рэ ильэсымкӀэ ибюджет ыкӀи 2023 — 2024-мкӀэ агъэнфагъэхэм афэгэхьыгъэ хэбзэгъэуцугъэм ипроекти цытегущылагъэх. Фондм ипашэ илэнатӀэ зыгъэцӀклэрэ Хьут Светланэ къызэрилуагъэмкӀэ, ащ цыкӀагъэ фэхьуштӀэп. 2022-рэ ильэс бюджетэр хьахьохэмкӀэ сомэ миллиарди 6,4-рэ, хьарджэмкӀэ ащ фэдиз зэрэхьуштӀэр. Мы проектри апэрэ еджэгъумкӀэ аштагъ.

Мыхэм анэмькӀэу унагъом, ным, тым ыкӀи клэлэцӀыкӀугъом,

АР-м лӀфшӀапӀэхэмкӀэ ибэдзэршыплэ адрэхэм къахэзыгъэщырэ шьолыр коэффициентым игъэнэфэн, организациехэм ямылӀку пае атырэ хэбзалахьым, нэмькӀхэм афэгэхьыгъэ рес-

публикэ хэбзэгъэуцугъэхэм зэхьокӀыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм фэгэхьыгъэ законхэм, законопроектхэм депутатхэр атегущылэх аштагъэх.

ХьУТ Нэфсэт.

ИлофшӀэн фэшъыпкӀэ

Хэбзэухьумэн къулыкӀум лӀф щыплӀэныр псынклӀагъоу зэрэщымытыр къыгурылӀозэ Хэшх АйдэмыркӀан мы сэнэхьатым ищылэныгъэ рипхыгъ, ильэс 17 хьугъэу участковэ уполномоченнэу, нэужым зыныбж имыкӀугъэхэм ялофыгъохэмкӀэ къулыкӀушӀэу лӀф ешӀэ.

2004-рэ ильэсым Адыгэ къэралыгъо университетыр АйдэмыркӀан къызеухым, Мыекъуапэ и УВД ипатруль-постовой къулыкӀу стажерэу лӀфшӀэныр ригъэжъагъ. Ащ тӀэклӀэр лӀф щылагъэу ежъ ишӀоигъоныгъӀклэ полицием иуполномоченнэу участковэу отделым кӀуагъэ. КъулыкӀум ипшӀэрылӀхэм ахэхэ пэшлорыгъэш лӀфтхьабзэхэм язэхэщэн, псэуплэу узэпхыгъэм щыпсэурэ цыфхэм ягумӀэкӀыгъохэм язэшлӀохын, нэмькӀхэри. Участковэ уполномоченнэу илофшӀэн бӀклэ елытыгъ цыфхэм полицием цыхьэу ыкӀи уасэу фашырэр зыфэдэм. Сыда пӀомэ цыфхэм екӀолӀклэ тэрэз къызэфэбгъотыкӀэ, бзэджэшлагъэхэр псын-

клэу ыкӀи икӀоу къычӀэбгъэщын плӀэкӀышт.

ЛӀпӀэсэнныгъэ ыкӀи щытхьу хэлъэу А. Хэшхым илофшӀэн зэригъэцакӀэрэм пащэхэм гулӀати, полицием иуполномоченнэу старшэ участковэу ыкӀи зыныбж имыкӀугъэхэм ялофыгъохэмкӀэ отделым ипашэу агъэнэфагъ.

Хэшх АйдэмыркӀан 2017-рэ ильэсым своднэ отрядым хэтэу Чэчэн Республикэм командировкэ агъакӀуи, къулыкӀур щыхыгъ. Ащ къызекӀыжым илофшӀэн пидзэжыгъ, «За боевое содружество» зыфилорэ ведомственнэ медалыр къыфагъэшъошагъ.

ИлофшӀэн фэшъыпкӀэу, лӀпӀэсэнныгъэшхо хэлъэу ыкӀи пшӀэ-

дӀэкӀыжъ пылӀэу къулыкӀур зэрихьырым къыхэкӀэу АР-м хэгъэгу кӀоцӀ лӀфхэмкӀэ и Министертвэ иаппарат инспекторэу АйдэмыркӀан агъэкӀуагъ. Мыщ дэжым пшӀэдӀэкӀыжыр нахь ин хьугъэ, сыда пӀомэ районищмэ лӀф адишӀэнэу щытыгъ.

2019-рэ ильэсым къыщегъэжъагъэу Урысыем и МВД ижемуниципальнэ отделэу «Кошехабльский» зыфилорэм ипашэу лӀф ешӀэ.

КъулыкӀур ехыфэ АйдэмыркӀан Мухьамэд ыкӀор гъогъу 29-рэ илофшӀэнкӀэ къыхагъэщыгъ, я 2-рэ, я 3-рэ шьуашэ зилэ медальхэу «За отличие в службе» зыфилорэр къыфагъэшъошагъ.

ИлофшӀэгъухэм А. Хэшхым шхьӀэкӀэфэныгъэ къыфашы, пшӀэдӀэкӀыжъ зыхьырэ ыкӀи ренэу ишӀэныгъэхэм ахэзыгъэхьорэ пащэу ары игугъу зэрашырэр. ИлофшӀэгъухэм илӀпылэгъу

аригъӀкӀыным сыдигъуи фэхьазыр. Уицыхьэ телӀэу къӀэплон плӀэкӀышт зилофшӀэн фэшъыпкӀэхэм АйдэмыркӀан зэрэщыщыр.

КИАРЭ Фатим.

QR-кодхэм афэгъэхьыгъэх

Зэпахырэ узэу коронавирусим цыфым иммунитет зэрэфырилэр къэзыушыхьатырэ QR-кодхэр Урысыем зэрэагъэфедэшт шыклэм фытегъэпсыхьэгъэ законопроектиты УФ-м и Правительствэ ыгъэхьазырыгъ.

Общественнэ чыплэхэм янахьыбэм уаглолэнэм, тыхэгъэгу ыкыкыб къэралхэр къэпкыуанхэм афэш ахэр уищыкыгъэштх. Апэрэ законопроектым къегъэнафэ федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу «О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения» зыфилорэм зэхьокыныгъэхэр фэшлыгъэнхэр. Ятлонэрэм мэшлокоу гьогум ыкыкы авиатранспортым QR-кодхэр зэрэагъэфедэн плэкыщтыр итхагъ.

УФ-м и Къэралыгъо Думэ и Тхаматэу Вячеслав Володиным къызэрлыагъэмкы, тыгъэгъазэм и 14-м нэс мы юфыгъом шьолырхэр, Общественнэ палатэр, Лытэкло палатэр, Федерациэмкы Советыр тегушылэнхэр цыт, ащ фытегъэпсыхьэгъэ унашъуи аштагъ.

— *Хэбзэгъэуцухэм, гъэцэкIэкIо хэбзэ къулыкъухэм, общественностым ыкыкы бизнесым ялыкIохэм, экспертхэм амал ялэшт мы юфыгъом хэплэнхэр, цыкIагъэхэр къалонхэр ыкыкы ежъхэм япредложениехэр къахьынхэр,* — къылуагъ Вячеслав Володиным.

Адыгеим щыпсэухэрэм QR-кодхэм ягъэфедэнкы еплыкыкы зэфэшъафхэр ялэх. Арэу цытми, чъэпыогъум ыкыкы щегъэжъагъэу а системэм республикэм юф щешлэ. Шъугу къэдгъэкыжын, Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ и Указ

«Тыгъэгъазэм и 14-м нэс мы юфыгъом шьолырхэр, Общественнэ палатэр, Лытэкло палатэр, Федерациэмкы Советыр тегушылэнхэр цыт, ащ фытегъэпсыхьэгъэ унашъуи аштагъ».

диштэу, чъэпыогъум и 25-м къыщыублагъэу вакцинациер зэрэпкыгъэмкы QR-кодхэр, цыфым ковид зэрэпымылър къэзыушыхьатырэ тестыр

спорт учреждениехэм, зыгъэпсэфыплэ чыплэхэм, шаплэхэм къащыбгъэлъэгъонхэм кыкылдэушты.

Джащ фэдэу мы списокэм хэхъэх: тхылъеджаплэхэр, театрэхэр, кинотеатрэхэр, концертнэ залхэр, кафехэр, шаплэхэр, бархэр, саунахэр, сатыушыплэ гупчэхэм ыкыкы комплексхэм

ащылэ клэлэцыкыкы площадкэхэр, нэмыкыхэр. Ильэс 18-м нэмысыгъэхэм пэрыоху ямылэу, шъафитэу мы заведениехэм ачлэхьанхэ альэкышт. QR-кодхэр, цыфым ковид зэрэпымылър къэзыушыхьатырэ тестыр ищыкыгъэштх Адыгеим ит хьаклэхэм е зыгъэпсэфыплэ унэхэм уарытхьэхэ зыхьуклэ.

Пенсиехэмкы фондм къеты

Электроннэ шыкIэр агъэфедэмэ нахьышIу

Мы мафэхэм коронавирусим ишынагъо зэрэщылэм кыхэкыкыкы общественнэ чыплэхэм цыфхэр нахь макIэу ащызэхьанхэм пае электроннэ шыкIэр агъэфедэзэ къэралыгъо фэлэ-фашлэхэр къызлэкIагъахьэхэмэ нахьышIу. Зыныбж хэклотагъэхэр ары анахьэу ар зыфэгъэхьыгъэр.

Пенсиехэмкы фондм интернет нэклубго «унэе кабинет» щыбгъэпсымэ, мы къулыкъум ыгъэцакIэу уищыкыгъэр экIэ ибгъотэшт. Пенсионерхэм ямызакъоу, пенсиер е нэмыкы социальнэ ахьщэ тын зыгъэпсыхэрэм, фондм ичылплэ органэу зэпхыгъэм тхылъ горэ къыгъэхьазырынэу зыщыкIагъэхэм, юфшлэплэм Iутэу икоэффицент, пенсиеру фызылукIагъэр зыфэдизхэр зэзыгъашлэмэ зышлюгъохэм, ны мылкъум исертификат къызэрэтыгъэхэм электроннэ шыкIэр агъэфедэн амал ял.

«Унэе кабинетымкы» ахьщэ тынэу къыптефэрэр бгъэпсын, пенсиер е социальнэ фэлэ-фашлэхэр къызэрэпкыкыгъэхьащт шыкIэр зэблэпхьун плэкышты. Пенсионерым, сэкъатныгъэ зилэ клэлэцыкыкы е ицыкыгъом къыщегъэжъагъэу сэкъатныгъэ зилэм лыплъэрэм ахьщэ тынэу къафаклорэри щэгъэпсынэу амал ял. Еж цыфым ышъхьэкIэ лъэлэу тхылър электроннэ шыкIэм тетэу ымытышъугъэми, цыхьэ зыфишлэу законом тетэу ыгъэнэфагъэм фигъэпсын ылэкышты. Пенсиехэмкы фондм фэгъэзэгъэ упчлэ зилэр онлайн-приемнэмкы ар ыгъэхьын фит.

Адыгеим щыпсэу мыщ нахь игъэкIотыгъэу зыщызыгъэгъуазэмэ зышлюгъохэр УФ-м Пенсиехэмкы ифонд и Къутамэу АР-м щылэм «илиние плър» ителефонхэм ащыщ теон ылэкышты. Мары ахэр: 8(8772) 53-88-57, 8(8772) 21-01-86.

Пенсиехэмкы фондм иотделениехэм «ялиние плърхэм» ятелефонхэр:

1.Къалэу МыекъуапэкIэ Гъэлорышлэплэм: +7(8772) 21-03-61, 21-03-57, 21-03-75

2.АдыгэкъалэкIэ фондм иотдел: +7(87772) 9-18-96, 9-14-75

3.Джэджэ районымкы Гъэлорышлэплэм: +7(87779) 9-15-47

4.Кошхьэблэ районымкы Гъэлорышлэплэм +7(87770) 9-10-76, 9-13-73

5.Красногвардейскэ районымкы Гъэлорышлэплэм: +7(87778) 5-30-14

6.Мыекъопэ районымкы Гъэлорышлэплэм: +7(87777) 2-14-76, 2-13-12

7.Тэхьутэмыкыое районымкы Гъэлорышлэплэм +7(87771) 96-9-06, 8(938)431-08-63

8.Теуцожь районымкы Гъэлорышлэплэм: +7(87772) 9-75-13, 9-76-20

9.Шэуджэн районымкы Гъэлорышлэплэм: +7(87773) 9-24-97, 9-26-57.

ЗыгорэкIэ Пенсиехэмкы фондм ичылплэ отделениеу шъуэзпхыгъэм шъуемыкIуапIэмэ мыхьуштмэ, чэзыум шъуемыжъным пае пэшлорыгъэщэу зяжъгъэтхымэ нахьышIу. Уахьтэу шъуэзщыкIощтыр шъуэщыфаем зэблэшъухъужын шъулэкышты.

Шъуэзфэсакыжъ, псауныгъэ шъуилэнэу шъори, шъуилахьылхэмэ тышъуфэлъало!

УФ-м Пенсиехэмкы ифонд и Къутамэу АР-м щылэм ипресс-къулыкъу.

Унашъохэр рахъухьагъэх

Краснодар краим ипашэ игуадзэу, Пшызэ къээзэкыдзэм иатаманэу Александр Власовыр Мыекъуапэ икьэээкъ къутамэ хэтхэм алыкIагъ.

Къээзэкъхэм ярайон обществэхэм ахэт нахьыжъхэм, атаманхэм, динлэжъэу Роман Малинкэ, нэмыкыхэм А. Власовыр гушылэгъу афэхьугъ. Районхэм яштабхэм юф зыщашлэшт унэхэр гъэнэфгъэнхэм, чыгу Iахьхэр аратынхэм, къалэжъхэрэ мылкъумкы залыгъыжыным, фэшъафхэм атегушылагъэх.

А. Власовым иеплэкIэхэм къащыхыгъэщыгъ ильэс 30-м къехьугъэу Пшызэ икьээзэкыдзэ зэрэпсэурэр. Экономикэм зыфэбгъазэмэ, мылкъу ялэным фэш шыкIэхэр къагъотынхэ фаеу ащ ылытагъ. Хабзэм икъулыкъушлэхэмрэ къалэжъхэрэ япашэхэмрэ юф зэдашлэным фэш амалэу щылэхэр агъэфедэнхэ фае.

Цыфхэм яклэтыкыжын Урысыем зэрэщыклорэм, Адыгеим щыпсэурэ къээзэкъхэр юфтыхьабзэм зэрэхэлажъэхэрэм, фэшъафхэм Мыекъуапэ икьээзэкъхэм якъутамэ ипашэу Александр Даниловыр къатегушылагъ.

Пшызэ икьээзэкыдзэ инахьыжъхэм я Совет итхаматэу Василий Полухиныр зыныбж хэклотагъэхэм Iэпылэгъу афэхьунхэ зэрэфаем, цыфхэм зэралылэсыштхэм яхьыллагъэу къэгущылагъ.

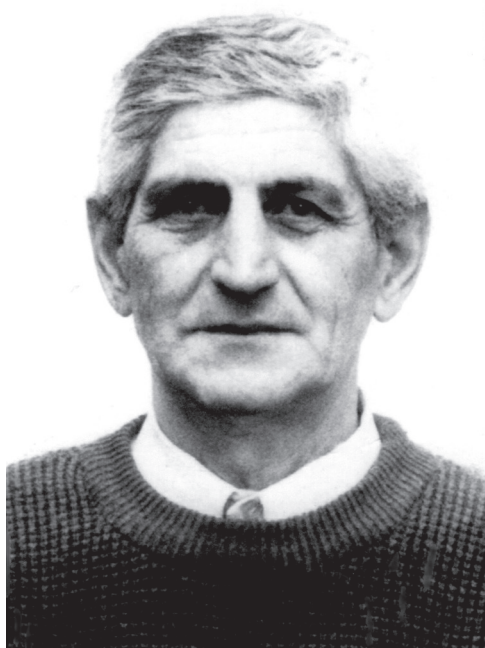
Мыекъопэ районым В. Полухиныр эклэм, район обществэм ипашэу бэмышлэу къээзэкъхэм хадзыгъэ Юрий Лагошей IукIагъ. Дзэ-патриотическэ клубэу «Заставэм» спортымкы унэу илэм илофшакIэ зыщыгъэгъозагъ, спортымкы инструкторэу Алексей Андросовым гушылэгъу фэхьугъ. Принтер ыкыкы ноутбук Ю. Лагошей шлухьафтын фашыгъэх.

Александр Даниловым анахьэу ыналэ зытыридагъэр зэгурылонгъэ ахэлэу юфыгъохэм зэратегушылагъэхэр, унашъохэр зэрэрахъухьагъэхэр ары.

Екатерина
ЗАГОРУЛЬКО.

Юбилярхэр

ЛэжьэкIошхоу Владимир Челокян ыныбжь ильэс 80 мэхъу

Челокян Владимир (Веруйр) Андроник ыкxор 1941-рэ ильэсым шэклогум и 17-м Теуцожь районымкIэ кыутырэу Шевченкэм кыщыхуыгъ, бын-унэгъо Iужьум кыхъухъагъ.

тыгъэх, тугыным икxэгъэкIын фэлэзагъэх. Ахэр Адыгеим кыхъухъагъагъэх, кыуаджэу Гьобэкxуае ячIыгу гупсэу альытэщыгъ. НэмыкI кьоджэдэсхэм ягъусэу Владимир яти, ятэши фронтым ацэгъагъэх. Ятэ псаоу, тыркxохэр телъэу кыгъээжыгъ, ятэшыр Хэгъэгу зэошхом шыфэхыгъ. Кьоджэ гупчэм ит мыжъо-сыным фронтым шыфэхыгъэхэм ацлэхэр тетхагъэх. Челокян Аршавир Ервант ыкxом, Аркелян Мишет Мисан ыкxом ыкIи нэмыкIхэм ацлэхэр ащ тетых. Колхозхэр зызэхасхэм Владимир янэрэ ятэрэ гъунэгъу кыутырэу Шевченкэм шызэхасхэгъэ колхозым Iоф шашIэнэу клжыгъагъэх. Ежыри мыщ кыщыхуыгъ, классы 7 еджапIэр кыщыхуыгъ. ЕтIанэ еджэныр кыуаджэу Гьобэкxуае дэт гурыт еджапIэм шыпIыгъэкIотагъ. 1959-рэ ильэсым я 10-рэ классыр кызеуех нэуж киномеханикхэм яеджапIэу Лабинскэ дэтым, Мыекxопэ мэкxумэщ техникумым, Кубанскэ мэкxумэщ институтым ащеджагъ. Москoвскэ дзэ округым и ПВО кыулыкxур щыхыгъ.

Еж Владимир кыуаджэу Гьобэкxуае шыцэу зельытэжы, сыда Iомэ янэжэрэ ятэжэрэ ащ дэсыгъэхэти, ицIыкIугъом ызыныкxо нахыбэр ащ шигъэкIонэу хуыгъэ.

Владимир ятэжыи ятэжэ Iашъэми, нэмыкI ермэлхэми пачыхыагъум ильэхан Темыр Кавказым шхъээгъэзыпIэ цагъотыгъ. Зыхэм трабзон ермэлкIэ, адрэхэм черкесогойкIэ яджэщыгъэх. Джащ кыщегъэжыагъэу IлэшIэгъу пчъагъэ хуыгъэу адыгэхэмрэ ермэлхэмрэ якxини, ягушIуагъуи зэдагoщызэ, зэгурIохэу зы бын-унэгъошхоу зэдэпсэх. Челокянхэр, Аркелянхэр, Богосянхэр, Никаилянхэр ыкIи нэмыкI ермэл Iакъохэу Гьобэкxуае дэсхэр зыщыпсэурэ хъаблэм ЕрмэлхъаблэкIэ еджэщыгъэх. Кыуаджэм икxохъэпIэ Iъэныкxо ермэлхэм якъэхэлъэ мыин джыри цыплъэгъун плъэкIышт.

Ермэлхэр чIыгулэжэ Iэпэласэхэу шы-

хозым итхъамэтагъэр Мегрикxан Арамаис Тигран ыкxор ары. Лэжьыгъэ тонн 500 кыIожыи, комбайнерхэмкIэ я 2-рэ чIыпIэр ащ ыубытыгъагъ. Iофэу зыфагъазэрэ пэпчэ ыгу етыгъэу ащ ыгъэ-цакIэщыгъ.

Владимир цIыф шъабэу, хъалэлэу, нэмыкIхэм бзэ кьадигъотэу шыт. Пшы-нэм дэгъоу кыырегъало, адыгэбзэ жэбзэ кьабзэ Iуль, кыутырымрэ районымрэ ащызэхэщэгъэ художественнэ коллективхэм ясамодеятельность чанэу Iлахъ хышIыхъагъ. Еджэ, Iоф ышIэ зэхъум ащ ныбджэгъу дэгъубэ Iлагъ, Гьобэкxоо гурыт еджапIэм кыщыдеджэгъэхэ Даутэ Юрэ, Дзэбэ Руслъан, СтIашъу Аслъан, Теуцожьхэу Аскэррэ Аслъанрэ, техникумымрэ институтымрэ кыщыдеджэгъэхэ Самонин Станислав, Нэгъой Нурбый ыкIи нэмыкIхэм ягугъу джы кызынэсыгъэм шIукIэ ешIы, ныбджэгъуныгъи адыри. Республикэм, районым, колхозым япэцагъэхэу ильэсыбэрэ Iоф зыдишIэгъэхэ К. Мамыекxом, А. Нэлэ-тыжыым, А. Теуцожьым, А. Бэрэтарым, С. Къатбамбэтым, М. СтIашъум ыкIи нэмыкIхэм гуфэбэныгъэ хэлъэу ар кьатегушыIэ. Латин хъарыфыр зыщыгъэ-федэгъэ, адыгабзэкIэ зэхэгъэуцогъэ тхылъэу Владимир кызыэрэхуыгъэр кьэзыушыхъатырэр ащ Iъэшэу егъэлъапIэ. Ятэрэ ятэжэрэ Теуцожь Цыгъо ныбджэгъуныгъэ зэрэдырIагъэм фэгъэхыгъэ кьэбархэр, зы Iлэужым адрэм кыфилуатэхэзэ, зылэпагъэхэрэп.

Владимир сыдигъуи районым шызэхасхэрэ общественнэ ыкIи нэмыкI Iофтхъабзэхэм япчэгу итыгъ, IофшIэнымкIэ зэнэкъокъубэмэ ахэлэжыагъ ыкIи пчъагъэрэ щатеклоу хуыгъэ. Ильэсыбэрэ еIолэнчъэу зэрэлэжыагъэм, районым

икультурнэ, иобщественнэ шыIэныгъэ чанэу зэрэхэлэжыагъэм афэшI Челокян Владимир районымрэ республикэмрэ ящытху тхылъыбэ, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Шытху тхылъ, медалэу «IофшIэным иветеран» кыфагъэшъошагъэх.

Владимир бын-унэгъо дахэ иI, кIэлитIу ыпIугъ, ылъэ тыригъэуцагъэх. Ахэм гъэсэныгъэ зэрагъэгъотыгъ, шыIэныгъэм яфэшъошэ чIыпIэ цаубытыгъ. Зэшхъэгъусэхэр Шытхъалэ кьэкощыжыгъэхэу, япхъорэлъфхэм япIункIэ якIалэхэм аделэх. Республикэм, районым, якъутыр гупсэ кыщыхуыхэрэм агъэгумэкIых. Гьобэкxуае инахыжъхэм Челокян Iакъоми нэмыкI унагъохэу кыуаджэм IъэужышIу кыдэзынагъэхэми ягугъу шIукIэ ашIы.

Лъытэныгъэ зыфэтшырэ Владимир Андроник ыкxор! О шыIэныгъэ гъогу кын, ау гъогу шIагъо кьэпкIугъ. Iоф пшIэ зэхъум уилофшIэгъухэм шысэтэхыпIэу урялагъ, непи ныбжыкIэхэмкIэ ушысэтэхыпI. О сыдигъуи интернационалистэу ушытыгъ. Адыгэ Республикэм инахыжъхэм я Советрэ уиныбджэгъухэмрэ уиубилей – уныбжь ильэс 80 зэрэхъурэм фэшI кыпфэгъушIох! Псауныгъэ пытэ, шыIэлэIашIу уилэнэу, унасыпышIонэу, уигъашIэ кIыхъэ хъунэу пфэтэлэ!

Кыппэблагъэхэми, уиныбджэгъухэми ягуфэбэныгъэ уцэрэмыкI! УикIалэхэмрэ уипхъорэлъфхэмрэ шъуипIакъо ихэбзэшIухэр IъарэгъэкIуатэх!

ГЪУКIЭЛI Нурбый.

Адыгэ Республикэм инахыжъхэм я Совет итхъамат.

Хыкум приставхэм къаты

Чыфэр

кыпщыныжыгъ

ГъогурьIоныр щынэгъончъэнымкIэ Къэралыгъо автоинспекцием икъулыкxушIэхэмрэ хыкум приставхэмрэ зэхасхэгъэ Iофтхъабзэм ишIуагъэкIэ тазырхэм ыкIи хэбзэлэх тынхэм алъэныкxокIэ чIыфэшхо зIузы-

гъэкIэгъэ бзылъфыгъэр машинэм исэу кьагъэуцугъ. Хэбзэгъэуцугъэм диштэу авто-транспортным арест тыралъхъагъ.

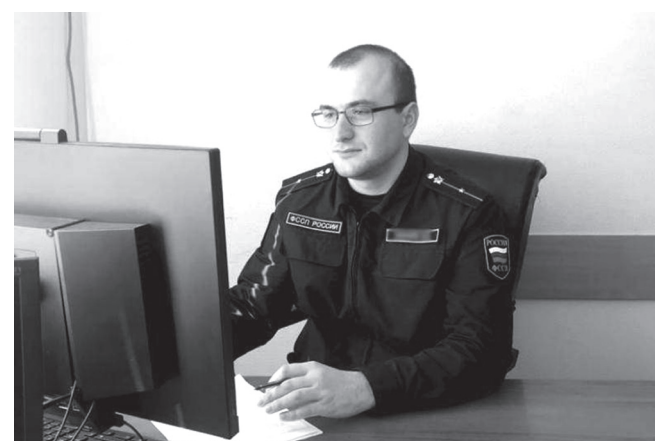
ЗэкIэмкIи бзылъфыгъэм ылъэныкxокIэ сомэ мин 300-м ехъу зытефэрэ Iофи 10 кыфызэлъуахыгъэу шытыгъ, ау чыфэр кыпщыныжыным дэгъуIэщыгъэп.

ЫпшъэкIэ кызыэрэщыхэдгъэщыгъэу, бзылъфыгъэм иавтомобиль арест тыралъхъагъ ыкIи ащ гурагъэIуагъ Iалъэу фагъэуцугъэм ехъулIэу ипшъэрылхэр зымыгъэцакIэкIэ, машинэр ащэнышъ, ащ кIэкIыгъэр чыфэм зэрэлъуагъэхъажыштыр. Ау ащ Iофыр нимыгъэсэу бзылъфыгъэм чыфэр кыпщыныжыгъ.

Шалъэу фагъэуцугъэм ехъулIэу

Теуцожь районым ихыкум приставхэр коммунальнэ фэлэ-фаиIэхэм ятынIэ сомэ мин 650-рэ хъурэ чIыфэ зIузыгъэкIэгъэ организацием илIыкIохэм аIукагъэх, япшъэ-рылхэр агъэцэкIэнхэ зэрэфаер агурагъэIуагъ.

Тазырыр нахыбэ мыхъуным фэшI предприятием ипашэхэм чыфэр кьапщыныжыгъ.

Хыкумым унашъоу ышIыгъэм диштэу, предприятием гъэстыныпхъэ шхъуантIэу, фабэу ыкIи электро-энергиеу ыгъэфедагъэм ауасэ итынIэ чыфэ зэрэ-зэлъуигъэкIагъэмкIэ хыкум приставхэм Iоф кызыэлъуахыгъ. Хэбзэгъэуцугъэу шыIэм кызыэригъэнафэу, хыкум приставхэм организацием ипашэхэм зафагъэ-загъ, чыфэр кьапщыныжынымкIэ Iалъэ афагъэуцугъ. Предприятием амал кыгъоти, сомэ мин 650-р кы-зэкIыгъэкIожыгъ, Iофыр зэфашIыжыгъ.

Хыкум приставхэм я Федеральнэ кыулыкxу АдыгеимкIэ и ГъэIорышIапIэ ипресс-кыулыкxу.

Вакцинэм имэхьанэ кыылоттагъ

Склифосовскэм ыцлэ зыхьырэ шлэныгэ-ушэтэкло институтэу Москва дэтым пшэрыль шхьалэу илэр цыфхэм ящылэныгэ кьэгэнэ-жыгэныр ары. Ащ ипацэу Сергей Петриковым дашыгэ зэдэгущылэгур кыхэтэуты.

— *Сергей, о пшхьэклэ вакцинэр зыхьабгьэлъ-хьагъа?*

С. П.: Сэ коронавирусыр кыисэузыгъ. Прививкитурисшыгъэ. Шылэ мазэм ыклэм ревакцинацияе сшынэу ары.

— *Склифым кьэгэнэ-жыын закхон мурадэу илэр, псауныгэм изытет лъыплъэгъэнми мэхьанэшхо щыраты. Гупчэр зыпарэкли нэклэу хьурэп. Уз хьылгэ зилэхэри, планым хэтэу зэ-лээнхэ фаехэри мыщ кыычлэгъуалъхьэх. Арэу щытми, пандемием илэхьан сымаджэхэр нахьыбэ хьугъэха, хьауми япчъагъэ кыыщыкла-гъа? Джьыри зы упчл. Сыда вакцинэр зыхалъхьаным цыфхэр зыкы-дэмыгулэхэр?*

С. П.: Сымаджэхэр нахьыбэ хьугъэх. Мы мафэм ехьулэу кьэбарэу щылэмклэ, Урысыем зэкклэмклэ нэбгырэ мин 40-м ехьу сымаджэу кыыщыхагъэ-щыгъ. Шьуналэ тешьудз: мыхэр сымаджэхэр арэп, коронавирус зилэу кыыхагъэщыгъэхэр ары. Сымаджэхэм япчъагъэ нахьыбэж мэхьу. Мыхэм янахьыбэм поликлиникэхэм зафагъазэрэп, тестыр атырэп. Кьэзымышлэхэу, пэтхьу-лутхьу ашлэшызэ узыр псынклэу зыпэкклэхэрэри бэу ахэтых. Москва кьэлэшху, шьолпыр зэфэшхьафхэм кьарыкыгъэ цыфыбэ щызэблэкы. Ащ кыыхэклэу коронавирус кы-зэузыхэрэм кьафызэлъахыгъэ симэджджэхэм ачлиз. Цыфхэм вакцинэр зыхалъхьаным зыкы-дэмыгулэхэрэри кьэслон слъэкы-щтэп. Арэу щытми, мы лъэны-кьомклэ гумэклыгъохэр щылэх. Нэмыкл узхэр агъэхужьыхэ зыхьуклэ специалистхэм яеплы-клэхэм аклэупчлэхэу маклэ кы-зэрэхэкырэр.

— *Упчлэжыгъу бэрэ уашла?*

С. П.: «Коронавирус зилэ цыфыр гупчэм кьатщэ хьушча?» — алозэ кыысфитеохэу бэрэ кыыхэкы. Сителефон номер кыыздырахыгъэр сшлэрэп, зым адрэм ритыжыызэ чэщи, мафэ ямылэу кыысфитеох.

— *О уишлэшылэ, вирусым тыпэшлуклон тэлгэкла, хьауми Иофым изытет дэя? Ренэу кьатхы мы Иофымклэ Америкэм, Великобритани-ем, Индием изытет нахь щыдэйтхэу. Урысы-*

«Илэсрэ ныкьорэм ехьугъэу коронавирус узым тыпэшлуклош, джьыри кьэслонэу тшлэрэп сы-маджэ пэпчэ а узыр ыпкыинэ-лынэ кьызэрэщекло-кыщтыр».

ер ятфэнэрэ, яхэнэрэ чыллэм щыт...

С. П.: Дэир сымаджэ хьугъэхэмклэ ара? Шьушлэным пае, Великобританиер пштэмэ, мы мафэхэм яхьулэу нэбгырэ 44122-рэ сымаджэхэу кыыха-гъэщыгъэх. Урысыем нэбгырэ мин 40-м ехьу. Ау тэ чэщ-зы-мафэм лагъэр нэбгырэ 1100-

рэ, ахэм нэбгырэ 200. Джары зэфэмьдэныгъэу илэр. Великобританием щыпсэхэрэм япро-цент 60-м вакцинэр ахалъхьагъ, Урысыем а пчъагъэр процент 36-рэ нылэп зэрэхьурэр. Ахэр мэсымаджэхэми, ллэрэр нахь макл. Вакцинацием имэхьанэр цыфым ищылэныгъэ кьэгэнэ-жыгэныр ары.

— *Арэу щытми, прививкэ языгъэшлэнуу фэ-мыехэм кьало: «Прививкэ зышлыгъэхэри мэсы-маджэх, маллэх, тром-боз мэхьух. Прививкэ шлы хьушчтэп, тутын нахьыбэу уешьомэ на-хьышлу. Сыда лломэ ту-тын ешгьохэрэм нахь маклэу ковидыр кьа-пэхь».*

С. П.: Мы аужырэ зэфэхьы-сыжьэу щылэхэмклэ, тутын ешлорэр сымаджэ зыхьуклэ, бэклэ нахь хьылъэу пэкклэлы. Тутыным

теубытагъэ хэлъэу зы кьэслон слъэкышты: илэсрэ ныкьорэм ехьугъэу коронавирус узым тыпэшлуклош, джьыри кьэслонэу тшлэрэп сымаджэ пэпчэ а узыр ыпкыинэ-лынэ кьызэрэщекло-кыщтыр. Гушылэм пае, сы-маджэр кыызычлэгъуалъхьэклэ теубытагъэ хэлъэу тшлэн тлэ-кышчтэп хьылъэу симэджджэ-тмэ е псынклэу узыр пэкклэлышчтмэ. Арыш, сымаджэ пэпчэ мы узым илыкыным ишынагъо щыл. Ар зэкклэми кьагурылон фае. Цыфхэм вакцинэ ашлынэу зэрэ-фэмыехэм кыыхэклэу ящылэны-гъэ рэджэгух.

— *Зэкклэми ащ фэдэ шы-нагъо ашхьэщыта?*

С. П.: Зэкклэ сымаджэ хьугъэ-хэм ары. Цыфым узыр зериу-клогышхьушчтыр кьэшлэгъуае. Джары гумэклыгъоу щытыр. Сыда ашклэ пшлэн фаер? При-вивкэ пшлын фае. Нэмыкл хэ-кыплэ щылэп. Мыщ фэдиз сы-маджэ ныбжыи тлэгъугъэп. Тэ тигупчи ары. Симэдждэ хьылъэ-хэу, жьы зымыгъотхэу, респи-ратор зылулхэр бэу ахэтых. Гупчэм илофышлэхэм апшэ бэ дэклэрэр. Ыпэкклэ ЭКМО-м фэдэ машинитлу дгъэфедэщтыгъэмэ, джы ахэм япчъагъэ 8 — 9 мэхьу.

— *Сыда мы уахьтэм тшлэн фаер?*

С. П.: Джьыри зэ кьэсэлэ: анахь шхьалэр цыфхэм при-вивкэ ашлынэу ары. Ятлонэрэр — укьэзыухьумэрэ шапхьэхэр бгъэцкленхэр, нэгуйхор плу-лыныр, цыфыбэмэ уахэмы-хьаныр. Пшэдэклыжэ пылэу зэкклэри мы лфым кьэклоплэн-хэ фае.

— *Шокл имылэу нэгуй-хьор пилъынэу щыта?*

С. П.: Ар зэкклэми алулэмэ нахьышлу, сыда лломэ цыфэу узыхахьэхэрэри сымаджэхэмэ кьэмышлэн плъэкышчт. Узым инэшанэхэр цыфым кыызишлэрэр кыызысимэджджэгэм зы мафэ, мэфитлу зытешлэклэ ары нылэп. Зэрэсымаджэр кыымы-шлэни ыпэккышчт, ау вирусыр апигъэхьашхьушчт. Мы уахьтэм экспресс-тестэу ПЦР-р ыпклэ хэмылэу зыщыптын плъэкышчт чыплэхэр кыызэлъахыгъэх. Бэрэ кыыхэклы цыфэу тестыр зыты-рэр зымы ымыгъэгумэклэу, ау ковидыр илэу кыыгъэлагъоу.

— *Ковидыр уахьтэм кьызыдихьырэ узхэм афэдэу тищылэныгъэ кыыхэнэщыта?*

С. П.: Шьыпкэр площтмэ, илэсыбэ хьугъэу коронавирус лъэпкэ зэфэшхьафыбэ щыл. Ахэр зэкклэри уахьтэм кыызы-дихьырэ пэтхьу-лутхьух. Ау цыфхэр ащ илыкылэхэрэп. Ви-русым ежэ-ежьырэу зызэхедзы. Цыфым идунай ыхьожьыныр вирусым ифедэп, сыда лломэ ар щымылэжэ зыхьуклэ ежэ вирусми зиушомбгъун ылъэ-кышчтэп.

Вирусым иштамм анахь хьылъэхэу узыукылэхэрэри зиду-най зыхьожьырэ цыфым е симэджджым щагъэхужьыхэрэм адэклодышчтых. Штамм псынклэхэр охьтэ гьэнэфагъэм щылэхэ хьушчт. Арэушчтэу альпытэ эпидемиологхэм.

Хэутыным фэзыгъэхьазырыгъэр КІАРЭ Фатим.

Искусствэм и цыфхэр

Ригъэджагъэхэм агъэляпІэ

Музыкальнэ училищэу Н. А. Римский-Корсаковым ыцІэ зыхьырэр 1962-рэ ильэсым Краснодар кыщиухыгъ. Урыс лъэпкъ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэм якъутамэу еджапІэм иІэм ыгу етыгъэу щеджагъ, ар кызыеухым, Іоф ышІэнэу Приморскэ-Ахтарскэ икІэлэцІыкІу музыкальнэ еджапІэ агъэ-кІуагъ. Лъэпкъ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэмкІэ оркестрэ ащ цызэхышагъ, кІэлэцІыкІухэр музыкальнэ Іэмэ-псымэхэм афигъэсэнхэм пылгыгъ.

Къуаджэу Тэхьутэмькыуае кызыгъэзэжыым, пионерхэм я Унэ фортепианэмкІэ кружокэу иІэм пэцэныгъэ дызэрихъэу ыублагъ. 1965-рэ ильэсым кыщыублагъэу кІэлэцІыкІу музыкальнэ еджапІэм икІэлэгъаджэу, оркестрэм ипащэу цытыгъ.

Лъэпкъ Іэмэ-псымэхэм, анахъэу пщынэм, кІэлэцІыкІухэр афигъасэхэу зырегъажьэм, исэнэхьат нахъ лъэшэу ыгу рихьы хъугъэ. ПщынэмкІэ цыфхэм адэгущыІэу ылытэ-щтыгъ.

Апэрэ еджакІохэр

КІэлэгъаджэм илофшІагъэ уасэ фэлшыным фэшІ ригъэджагъэхэм цыІэныгъэм чыпІэу цаубытыгъэм улыпылпъэн фае. 1966 — 1969-рэ ильэсхэм кІэлэцІыкІу еджапІэр къэзыухыгъэхэм ащыщых Ацумыжъ Симсурэ, Ацумыжъ Симсэ, Еутых Адам, Ацумыжъ Сулыет, ХъакІэгъогъу Светланэ, Хъатэгъу Светланэ, Джастэ Мэлайчэт, Ацумыжъ Разиет, Натхъо Мэлайчэт, нэмыкІэхэри. ЕджапІэм нэбгыри 106-

Лъэпкъ искусствэм цызэляшІэрэ Ацумыжъ Щамсэт ишІу-шагъэ сэнэхьатэу кыыхыгъэм гуетыныгъэу фырилэм кыщечжэ.

рэ кычІатІупщыгъ, а пчъагъэм цыщэу 17-р музыкант хъугъэ.

Еутых Мирэ культурэм иинститутэу Гнесинхэм ацІэ зыхьырэр Москва кыщиухыгъ, кІэлэгъаджэу Мыекъуапэ Іоф цы-шагъ, домрэм фигъэсагъэр макІэп.

Къэлэкъутэкъо Инвер Ростов-на-Дону консерваториер кыщиухыгъ, пщынаоу зигъэсагъ. Адыгэ Республикэм изаслуженэ артист, Урысыем лауреат шыхъугъэ ансамблэу «Уджым» ихудожественнэ пащ. Тэчахъо Алай, Тыгъужъ Нурбий, Мышъэ Андзаур, Цэй Аскэр Адыгэ

къэралыгъо университетым искусствэхэмкІэ и Институт яшІэныгъэ цы-хагъэхъуагъ.

Ацумыжъ Сулиет Лъэу-стэнхъаблэ культурэмкІэ и Унэшхо ипащ. Тыгъужъ Нурбий Тэхьутэмькыуае искусствэхэмкІэ икІэлэцІыкІу еджапІэ ипащ.

Мышъэ Андзаур Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо орэдыло-къэшъокІо ансамблэу «Ислъамыем» иоркестрэ хэт, орэдхэр еусых, композитор сэнэхьатыр шІогъэшІэгъон. Адыгэ Республикэм ина-роднэ артист 2016-рэ ильэсым хъугъэ.

Гъужыекъо Налбий,

Мызэгъ Мухьдин Адыгэ Республикэм культурэмкІэ и Министерствэ истипендие къаратызэ еджагъэх. Къэлэкъутэкъо Инвер Урысыем культурэмкІэ и Министерствэ истипендие къаратызэ исэнэхьат феджагъ.

Фестиваль-зэнэкъокъу-хэм Ацумыжъ Щамсэт ригъэджагъэхэм цытху-цІэхэр къащахыгъэх. Нэбгырэ 83-рэ ахэр мэхъух.

Щытхур къахы

Адыгэ Республикэм культурэмкІэ и Мафэхэр

1996-рэ ильэсым Москва щыкІуагъэх. Ацумыжъ Щамсэт зипэщэ ансамблыр зэхэхъэшхом хэлэ-жъагъ.

1999-рэ ильэсым Урысыем иапэрэ Дельфийскэ джэгунхэр Саратов щыкІуагъэх. «Лъэпкъ Іэмэ-псымэхэр» зыфилорэ зэнэкъокъу ансамблэу «Нартым» тыжыныр кы-щыдихыгъ.

Гъатхэм фэгъэхыгъэ зэнэкъокъоу Налчык 2001-рэ ильэсым щыкІуагъэм Москва, Санкт-Петербург, Новосибирскэ, фэшхъафхэм къарыкІыгъэхэр цызэлуагъэх. Ацумыжъ Щамсэтрэ Къэлэкъутэкъо Инверрэ дипломхэр къафагъэшъошагъэх.

АгъэляпІэ

Ацумыжъ Щамсэт ишІу-шагъэкІэ кытхэт, культурэм илофшІэхэм агъэ-ляпІэ, упчІэжъэгъу ашы.

Адыгэ Республикэм итын анахъ лъапІэу медалэу «Адыгеим и Щытхуэхъэр» 2014-рэ ильэсым кыфагъэшъошагъ. Адыгэ Республикэм культурэмкІэ изаслуженнэ ІофшІ, ІофшІэным ивтеран, щытху тхылхэр иІэх.

— Угу рихьырэ сэнэхьатым урылажъэзэ цыІэ-ныгъэм шыхэпхыгъэ лъагъом урыкІоныр насып-гъэм цыщ, — еІо Ацумыжъ Щамсэт.

— Щамсэт ыпхъоу Сулиет сурэтышІ, — къеІуа-тэ культурэм илофшІэу СтІашъу Сафьет. — Къэгъэлягъонхэр зэхэхъэх, янэ цысэ тырехы.

Пенсием Щамсэт кІуагъэу зегъэпсэфы. Ыгъэ-сагъэхэм ящытху къаІуа-тэу зэхихмэ мэгушІо. Гум хихыгъэ сэнэхьатыр цыІэныгъэм кыщетэжы-гъэу елытэ.

ЖЭНЭЛІ Сулиет.

Адыгеир кыщигъэлягъошт

Студентхэм ыкІи аспирантхэм яшІэныгъэ-ушэтын ІофшІэнхэмкІэ Урысые зэнэкъокъум икІэх Адыгеир кыщигъэлягъошт Кошхъаблэ гурыт еджапІэу N 2-р къэзыухыгъэу, джы-дэдэм Адыгэ къэралыгъо университетым иаспирантэу Хъашхъо Данэ.

Урысыем инаучнэ Іофхъэбзэ инхэм ащыщэу я VI-рэ Урысые ныбжьыкІэ научнэ форумэу «Наука будущего — наука молодых» зыфилорэм хэхъэу кІэх зэнэкъокъур шэкілогум и 17-м кыщегъэжъагъэу и 20-м нэс Москва щыкІошт. Урысые зэнэкъокъум кІэщакІо фэхъугъ УФ-м шІэ-ныгъэхэмкІэ ыкІи апшъэрэ гъэсэныгъэмкІэ

и Министерствэ. Урысыем шІэныгъэмкІэ ыкІи технологиемкІэ и Илгъэсу агъэнэф-гъэм иплан Іофхъабзэр рапхыгъ.

Урысыем иапшъэрэ еджапІэхэм ащеджэ-рэ студентхэм ыкІи аспирантхэм янау-чнэ-ушэтын ІофшІэнхэмкІэ зэнэкъокъум илгъэныкыуи 10-кІэ лъэІу тхылъ мини 5-м ехъу къатыгъ.

Адыгэ къэралыгъо университетым социальнэ технологиемкІэ ыкІи туризмэмкІэ ифакультет иа 1-рэ курс щеджэрэ Хъашхъо Данэ «Формирование социально-личностной жизнеспособности одаренных детей» зыфилорэ проектмкІэ финалым ихъагъ. Мы научнэ ІофшІэным игъэхъазырынкІэ пащэу иІагъэр педагогикэ шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу Паатова Мария Эдуард ыпхъур ары.

Мы тхъамафэм Москва щыкІошт зэф-хысыжъ зэнэкъокъум Кошхъаблэ щыщ пшъэшъэжыем иІофшІэн дунэе научнэ сообществэр щигъэгъозэшт, джаш фэдэу дунаим цызэляшІэрэ шІэныгъэлэжъхэм нэІуасэ афэхъун амал иІэшт.

Хъашхъо Данэ тыфэлъало гъэхъэгъэшІу-хэр ышІынхэу, Адыгеим ыцІэ дахэкІэ ра-ригъэІонэу.

КІАРЭ Фатим.

Шапсыгъэ къэбархэр

Шухъафтын лъапI

Хылушьо Шапсыгъэ кыщыхугъэхэу къэралыгъом ичIыплэ зэфэшхьафхэм щытху хэльэу Iоф ащызышIэрэр бэ. Шыжь Саид ахэм ащыщ.

Шыжьхэр IофшIэкIо лIэкIошхо мэху. Саид ятэу Гъучыпсэ зэпашIэрэ егъэджакIоу Псышуапэ дэт я 35-рэ лицейм Iоф щышIагъ, народнэ просве-

щением илауреат, медалэу «Хэгъэгум ыпашхъэ гъэхъагъэу щышIыгъэхэм апай» зыфилоу ятIонэрэ шуашэ зIэр кыратыгъ.

Саид Москoвскэ къэралыгъо университетыр (МИИТ) кыуухыгъ, лъэмыджхэмрэ тоннельхэмрэ зыгъэпсыхэрэ специалист хугъэу ащ кычIэ-кIыгъ. 2006 — 2013-рэ илъэсхэм инженерэу, инженер шхъалэу, лъэмыджшынымкIэ проектхэр зыщагъэхъазырырэ зэлухыгъэ акционер обществэу «Институт Гипростроймост» зыфилоу Шъачэ дэтым Олимпийскэ псэуалъэхэм япроектхэм яшынкIэ отделым ипашэу Iоф ышIагъ. КъыкIэлъыклогъэ илъэси 8-м ыпшъэ-кIэ къэтIогъэ обществэм

ипэщагъ, мы лъэхъаным ООО-у «Институт Гипростроймостым» ивице-президент.

Саид илофшIакIэрэ гъэхъагъэу ышIыхэрэмрэ, Олимпиадэр зыщыкIоштхэ псэуалъэхэм яшIын чанэу зэрэхэлэжъагъэм апае 2013-рэ илъэсым ОАО-у «РЖД-м» ипрезидент ыцIэ зытетхэгъэ Iэпшъэ-сыхъат кыфигъэшъошагъ. Республикэу Башкортостан транспортымрэ гъогу хыизмэтымрэкIэ и Къэралыгъо комитет и Щытху тхылъ, къалэу Уфа иадминистрация и Щытху тхылъ кыратыгъэх. «Республикэу Башкортостан изаслуженнэ псэоплъшI» зыфиIорэ цIэ лъапIэри шухъафтынхэм къахагъэхъуагъ.

Париж щыбэнагъэх

Дзэ спортымкIэ Дунэе советым (CLSM) идунэе чемпионат Париж щыкIуагъ. Урысые Федерацием и Улэшыгъэ КIуачIэхэм яхэшыпыкIыгъэ командэу ащ хэлэжъэгъэ спортсмен 16-м Туапсэ щыщ нэбгырищ ахэтыгъ.

Урысыем изаслуженнэ тренерэу Нэгъуцу Джанболэт ыгъэсэгъэ спортсменищмэ ащ джэрз бгъэхалхъэхэр кыщыхыгъэх. Ахэр дзюдомкIэ дунэе чемпионатым джэрзыр кыщыдзэыхыгъэу, Европэм тIогъогогъо ичемпионэу, Дунэе дзэ джэгукIэхэм щатекIуагъэу, Токио

2021-рэ илъэсым щыкIогъэ гъэмэфэ Олимпиадэм хэлэжъагъэу, прапорщикэу Михаил Игольниковыр, Урысыем ибэнэкIо лъэшхэу Нэгъуцухэу Казбек ыкIи Абрек ары.

— Анахъ чIыплэ лъагэхэр кыдэтхынхэм кIалэхэр тедгъэлпсыхъэгъагъэх. Ау спортым щыхъу-

щтыр пэшIорыгъэшъэу къэшIэгъуае, анахъэу бэнэн Iофхэм ар афэгъэхыгъ, — кыIуагъ Джанболэт. — Арэуштэу щытми, дунэе зэнэкъокъушхом джэрз медальхэр кыщыдэпхынхэр Iоф псын-кIагъоу щытэп. Джыри тылъыкIотэшт, теклоньгъэ шхъалэм тыфэкIошт.

Культурэ пстэури гъэшIэгъоны

«Шъачэ иныбжыкIэхэр — лъэпкъ культурэхэм яжъогъо-бын» — джары зэреджагъэхэр Шапсыгъэ ит районхэр зыхэлэжъэхэрэ проектым.

Ащ пшъэрылъ шхъалэу иIэр лъэпкъ зэфэшхъафэу зэдэпсэухэрэм якультурэ, ятарихъ, язэхэтыкIэ-зекIуакIэхэр нахъ куоу зэрагъэшIэнхэр ары. Ащ пае Iофтхъэбзэ зэфэшхъафхэр тыдэкли ащызэхашэх,

ныбжыкIэхэри зыныбж хэкIотагъэхэри ахэм къарагъэблаблэгъэх.

Псышуапэ дэт тхылъ гъэтIылыпIэхэм яIофышIэхэм проектым кыдырагъэштагъ. Ахэм къагъэхъазырыгъэ видеома-

териалхэм адыгэхэм ямузыкальнэ ыкIи хореографическэ искусствэ, жэрыло-народнэ творчествэм лъапсэ фэхъугъэ къэбархэр ыкIи мы лъэхъаным ахэр зынэсыгъэхэр къалуатэх.

«Уджым» кыыхыгъ

Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артистэу Къэлэкъутэкъо Инвер Тэхъутэмыкье районым щызэхэщэгъэ народнэ ансамблэу «Уджым» ипаш.

Творческэ коллективхэр зыхэлэжъэгъэхэ Урысые фестиваль-зэнэкъокъоу бэмышIэу щылагъэм ахэм зыкыщагъэлъэгъуагъ, лауреат хугъэх, сомэ миллионитIу грантэу кыратыгъ.

Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерствэ тызэрэщыщагъэгозагъэмкIэ, ахъщэмкIэ коллективым ищыкIэгъэ оборудованиер ыцэфыгъ, лъэпкъ шъуашэхэр кIэу арагъэдыгъэх, нэмыкIэу ялэ щы-

кIагъэхэм ар апэлугъэхъагъ.

«Уджыр» хылушьо Шапсыгъэ дэгъоу щашIэ, Шъачэ ыкIи ТIопсэ районым къэгъэлъэгъонхэр щызэхэщэх. БэмышIэу «Уджымрэ» къэшъокIо ансамблэу «Шапсыгъэмрэ» зэгъусэхэу ПсышIопэ районым ит зыгъэпсэгъэгозагъэмкIэ, ахъщэмкIэ коллективым ищыкIэгъэ оборудованиер ыцэфыгъ, лъэпкъ шъуашэхэр кIэу арагъэдыгъэх, нэмыкIэу ялэ щы-

рэ Хъоклон Люсерэ ордэ-хэр къалуагъэх, ансамблэу «Шапсыгъэр» къэшъуагъ.

— Грантэу кытатыгъэм инэу ишIуагъэ кытэкIыгъ, — кыIуагъ Къэлэкъутэкъо Инвер. — ЩыкIагъэу тилэхэр зэрэздэгъо-тыгъэхэм фэшхъафэу Адыгеим ыкIи Краснодар краим концертхэр къащыттыгъэх. Непэ Шъачэ зыкыщытэгъэлъагъо. Дэхэу кытпэгъокIыгъэх, тыкызэрэкIуагъэр ягуап, тапэкли тызэлукIэшт, концертхэр къэттытхы.

Псыбэ иартистхэр

ТыныбжыкIэхэр Iэпэласэх. КъэшъокIо ансамблэу «Псынэпсыр» ахэм ащыщ.

валь-зэнэкъокъухэм къащыхыгъэх.

Илъэс 16 хугъэ ансамблэм Шхъэлэхъо Мурдин зипашэр, ежыри мы коллективым зыщызыгъэсагъэхэм ащыщ. Ащ Краснодар краим искусствэхэмкIэ иколлеждж кыуухыгъ, хореографиемкIэ специалист хугъэу Псыбэ кыгъэзэжыи «Псынэпсыр» зэхыщагъ.

Мурдин адыгэ лъэпкъ къашъохэр икIасэх, къэшъокIо цыкIухэм ахэр ащигъэгъупшэхэрэп, къашырэ къашъохэм сыдигъуи «Ислъамьер», «Лъэпэласэр», «Уджыр» ахэтых.

ТIопсэ районым щылэу Псыбэ ар щызэхэщагъ. Коллективым

хэтхэм шухъафтын зэфэшхъафхэр дунэе, урысые ыкIи шъолъыр фести-

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр НЫБЭ Анзор.

Клэлэцыклу театрэр

Шыпкээм еплъынхэр яклас

Республикэм и Кэралыгъо филармоние иклэлэцыклу театрэу «Дышэ кышыным» икэггэлъэгонэу «Быбырэ кыухэр» апэрэу артистхэм сценэшхом кыщашыгъ.

Кэггэлъэгоныр федеральнэ партийнэ проектэу «Родина цыклым икультура» зыфилорэм хэхэ. Урысые Федерацием иполитическэ партией «Единэ Россиер» лофтхыабзэм клэщакло фэхыгъэу «Театрэхэр клэлэцыклухэм апай» зыфилорэ лофыгъор хэггэгум ишьольырхэм ащэггэцаклэ.

Клэлэцыклу кэггэлъэгонэу «Быбырэ кыухэр» режиссерэу Нэгъой Зурет ыггэгугъ. Шыпкэггэм, гуклэгум, лыггэм яхылэггэ пьесэр Марина Корзун ытхыгъ.

— Тиартистхэу Тлэшэу Светла-

нэ, Юрий Григоренкэм, Сергей Вегериным, Кыапэ Саидэ, нэмыкхэм рольхэр кыашыггэх, — кытитыуагъ республикэм и Кэралыгъо филармоние иклэлэцыклу театрэу «Дышэ кышыным» ихудожественнэ пашэу, Адыгеим инароднэ артистэу Сихыу Станислав. — Шушлаггэм, шэн-хэбзэ дахэхэм сабийхэр афэзыплурэ театральнэ кэггэлъэгонхэм тапэкли лоф адэтшлэшт.

Клэлэцыклухэм ны-тыхэр яггусэхэу филармонием кызыэрэклохэрэм мэххэнэ ин илэу елгытэ режиссерэу Нэгъой Зурет. Ядэж-

хэм зыкложыхэклэ театрэм шалэггуггэ спектаклэм тегушылэх, зэфэхысыжхэр ашых, артистхэм нахь блоггэу нэлусэ афэхыухэ ашлоиггэ мэххы.

Шэклогум и 21-м клэлэцы-

клу театрэм икэггэлъэгонэу «Клочки по закоулочкам» зыфилоу Г. Остер ытхыггэм тыхыггэр филармонием изалышхо щыклошт. Зыггэгуггэр Нэгъой Зурет.

Гандбол. Суперлига

Зэгурылоныггэм ишлуагъ

«АГУ-Адыиф» Мыекыуапэ — «Университет» Ижевск — 25:24 (16:11).

Шэклогум и 14-м республикэ спорт Унэшхоу Кобл Якъубэ ыцлэ зыхырым щызэлуклаггэх.

«Адыиф»: кэлэпчэлутхэр: Баскакова, Ламзина; ешлэклохэр: Клименко — 3, Краснокутская — 2, Никулина — 1, Кириллова, Колодяжная, Морозова — 6, Казиханова — 3, Казанджан — 2, Дмитриева, Краснова — 1, Кобл — 3.

Пчяггэр зэрэпкылотэрэ шылкэм тиггэразэщтыгъ. Иэгоуи 6

— 7-клэ «Адыифыр» «Университетым» ыпэ итыгъ. Я 44-рэ такыкыым А. Куцеваловам хыггэм Иэгуаор редзэ — 23:17. Л. Чужановам «Адыифым» икэлэпчэ Иэгуаор кыдэдзэ — 23:18. Я 49-рэ такыкыым А. Куцеваловам псынклэу хэклыплэ кыгготи, пчяггэм хиггэхыуагъ — 24:18.

Д. Богдановам хыггэм Иэгуаор редзи, 25:21-рэ пчяггэр хыггэ.

Зэлуклэггэр аухынклэ такыкыи 4 фэдиз кэнагъ. В. Вахрушевам я 56-рэ, 58-рэ такыкыхэм «Адыифым» икэлэпчэ Иэгуаор кыдэдзэ — 25:23-рэ. Зы такыкы кэнаггэу Л. Чужановам иклэрыклэу тикэлэпчэ Иэгуаор кызыдэдзэм, гумэклыггохэр нахыбэ хыггэх.

Л. Чужановам 7, В. Вахрушевам 6 «Адыифым» икэлэпчэ Иэгуаор кыдадзагъ.

Еплыклэхэр

«Адыифыр» зэгурылоныггэ хэлъэу зэрешлаггэм ишлуаггэклэ теклоныггэр кыдихыгъ. Ухымэн лофыггохэр Баскаковам, Клименкэм, Колодяжнаям дэггэу аггэцэклэггэх. Казихановар ыпэклэ щешлэхэрэм кыхэхыгъ, Коблым зэхэщэн лофыггохэр ыггэ-

цэклэхэзэ ешлэклохэм ягуетыныггэ хаггэхыщтыгъ.

— Ангелина Куцеваловар ешлэкло анахь дэггэу зэхэщэклохэм кыхахыгъ. Ухымэн лофхэмкли, хыггэм Иэгуаор ридзэнымкли Ангелинэ щысэшлу кыггэлъэггэуагъ, — кытитыуагъ тренер шхыалэу А. Реввэ.

Чыплэхэр

Купэу «Б-р»

1. «Динамо» — 16
2. «Университет» — 11
3. «АГУ-Адыиф» — 9
4. «Ставрополье» — 8
5. «Луч» — 6
6. «Уфа-Адыиф» — 2.

Шэклогум и 20-м «Адыифыр» «Динамо» Волгоград щылуклэшт.

Баскетбол

Лыклотэн имурад

«Тамбов» Тамбов хэку — «Динамо-МГТУ» Мыекыуапэ — 89:63 (16:13, 19:16, 32:12, 22:22).

Шэклогум и 13-м Тамбов щызэлуклаггэх.

Урысыем баскетболымклэ изэнэкьокъу хэлэжхэрэ командэхэу суперлигэм ия 2-рэ куп хэтхэм язичэзыу зэлуклэггухэр

зэрэкуаггэхэр зэфэтэхысыжых. Мыекыопэ «Динамо-МГТУ-м» Липецкэ ешлэггэуитлури кыщыхыгъ. Тамбов хэкум икомандэ

аныхь лъэшхэм ащыщ. Зэлуклэггэуитлуми теклоныггэр кыщыдихыгъ.

Ятлонэрэ ешлэггэу

«Тамбов» — «Динамо-МГТУ» — 97:75 (22:21, 19:24, 28:15, 28:15).

Ешлэггэм Тамбов хэкум игубернатор еплыгъ. Бысымхэм якомандэ зэнэкьокъум щыпкылотэнэу мурадхэр илэх. «Динамо-МГТУ-м» итренер шхыалэу, Адыгэ Республкэм изаслуженнэ

тренерэу Андрей Синельниковым тызэрэщиггэггэозаггэу, тиешлэкло анахь дэггэу хыщэу Николай Ереминыр «Динамо-МГТУ-м» хэкыжыгъ. Францием щаплуггэ Турэ тикомандэ аштагъ.

«Динамо-МГТУ-р» «Тамбовым» зылоклэм, хыггэм Иэгуаор бэрэ ридзагъ, ау ухымэн лофыггохэр дэггэу ыггэцэклэнхэ ыпэкыггэп.

Шэклогум и 20 — 21-м «Динамо-МГТУ-р» «Чебоксарские Ястребы» Мыекыуапэ щылуклэшт. Тиешлэклохэр зэнэкьокъум щыпкылотэнхэм фэшл зэлуклэггэуитлури кыхыын фае.

Зэхэзышаггэр ыкли кыдззыггэклэрэ: Адыгэ Республикэм лъэпкэ лофхэмклэ, Иэклыб кэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкэггэухэм адырлэ зэпкыныггэхэмклэ ыкли кыбар жыуггэм иамалхэмклэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщылэр: 385000, кы. Мыекыуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79,

Редакцием авторхэм кылихырэр А4-клэ заджэхэрэ тхыпэхэу зипчыаггэклэ 5-м емыхыухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цыккунэу щытэп. Мы шапхэхэм адимыштэрэ тхыггэхэр редакцием зэккэггэкложых. E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхыатыггэр: Урысые Федерацием хэутын лофхэмклэ, телерадиокэтынхэмклэ ыкли зэлъы-лэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гжэларышлэп, зэраушыхыатыггэу номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кы. Мыекыуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэккэмкли пчяггэр 4303 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 2356

Хэутыным узыщыкэтхэнэу щыт уахытэр Сыхыатыр 18.00 Зыщыкэтхэггэхэу уахытэр Сыхыатыр 18.00

Редактор шхыалэр Дэрбэ Т. И.

Редактор шхыалэм игуадзэр Мэчлэккыо С. А.

Пшэдэккыжы зыхырэ секретары

Жаккымыкыо А. З.